

OBICEIURILE DE PRIMĂVARĂ ÎN PEISAJUL RURALULUI TRADIȚIONAL

Lector univ. dr. **Otilia POP MICULI**
Universitatea Spiru Haret

Abstract

In the current rural environment the rituals still have a well-defined place, although most of them have lost their magic essence. This took place both due to the transition to the urban setting and the globalization.

Despite all this, most of the agricultural rituals have remained in the collective memory and they're still present today in our villages. Today they have an entertainment side.

The spring rituals begin at the beginning of March and last till after Easter. This article briefly presents each of these rituals, outlining both the ethnological side and the ethnomusicological one where applied (Lazarul as a Balcanic musical event and Toconecele – south-west of Romania)

Keywords: *Ritual, ethnological symbol, custom, cuckoos' ritual, Dochia, Martisorul, Macinici, Lazar, Florii, Easter, St. George, Arminden (Mayal)*

În peisajul satului modern o serie de obiceiuri au dispărut ori s-au transformat lăsând loc unor „produse“ ce numai au nimic în comun cu tradiția. Din fericire mai există însă și locuri unde s-au mai păstrat, chiar și modernizate, o serie de ritualuri străvechi care ne atestă istoria și vechimea pe aceste meleaguri alături și de celelalte etnii. Iată motivul pentru care ne-am propus ca pe parcursul acestui articol să prezentăm o serie de obiceiuri de primăvară care s-au păstrat de-a lungul timpului într-o formă apropiată de tradițional, chiar dacă unele dintre ele au suferit modernizarea sub influența deloc benefică a globalizării și urbanizării.

OBICEIUL CUCILOR DIN BRĂNEȘTI ILFOV (de scris diacritice românești la pasajele cu roșu !)

Atestat cu un secol în urmă numai în partea de sud a țării, obiceiul cucilor se desfășoară și astăzi într-o singură comună aflată la aprox. 30 km de București, și anume în Brănești.

Ceremonialul în sine a păstrat desfășurarea de odinioară, dar măștile au fost schimbate prin modernizare. Asemenea altor ritualuri de alungare a iernii și de purificare a spațiului înainte de intrarea în Postul Mare al Paștelui, și acesta a fost la început o practică magică ce dădea importanța deosebită măștii de cuci și în special a confecționării acesteia. Femeile de odinioară lucrau aceste măști cu multă iscusință. Astăzi, masca este stilizată, fiind confecționată din hârtie creponată.

Cucul, o pasăre oracol atestată și de vechii greci, avea odinioară un rol purificator. Fulgii luați de la gluga cucului (masca cucului) erau întrebuințați de femei ca să afume pe cei ce sufereau de frică. Alături de mască, oamenii deghizați în cuc poartă și astăzi talangi, care prin sunetul lor rezultat din mișcarea corpului se spune că alungă spiritele malefice.

Simbolic, masca reprezintă scurgerea timpului anual și sezonier. În memoria colectivă, cei care se deghizează în cuc trebuie să facă acest lucru de 3 sau de 9 ori timp de 9 ani. Altfel, se crede că „murind, se va face diavol“ (Ghinoiu, Ion, *Zile și mituri. Calendarul țaranului român 2000*, Ed. Fundației Pro, București, 1999, p. 61).

În afară de mască, actanții, care sunt bărbați, poartă fuste, deghizându-se ca femeile, purtând de asemenea un băț în mână și o talangă mare în spate. Astăzi apar și alte personaje în afara cucilor, precum Moș Crăciun, Diavolul, Mire/Mireasa, toate mergând în alai.

Cucii astfel deghizați aleargă în prima dimineață după Lăsatul Secului după copii, fete, femei și oameni în general, pe care îi ating cu bățul și adesea îi trântesc la pământ. Spre mijlocul zilei, altădată legau o opincă de o nuia cu care aplicau lovituri în spatele curioșilor. Astăzi, acest clișeu a dispărut, folosindu-se doar bățul pentru o atingere ușoară. Seara mergeau din casă în casă pentru a face o horă mare în curtea fiecărui gospodar, atingând în acest fel femeile pentru a fi fertile și frumoase în acel an, copiii și oamenii pentru a fi sănătoși. Astăzi locul horei din curtea gospodarilor a fost luat de o horă generală desfășurată în mijlocul comunei, în fața Căminului Cultural.

Vă prezentăm mai jos câteva fotografii realizate de autoare împreună cu o grupă de studenți într-o culegere de teren din 2006 în comuna Brănești.

Fig.1 Mască modernă de cuc și alte personaje moderne (din arhiva personală de fotografii)

Fig.2. Personaje și măști rituale moderne (din arhiva personală de fotografii)

MARTIE

Prima lună a unui străvechi calendar agrar român purta numele de Mărțișor, debutând cu ziua de 1 martie. Denumirea zonală a lunii este Marț, Marțiu sau cum aminteam mai sus, Mărțișor, păstrând rădăcina lingvistică a cuvântului de origine sau exprimând renașterea naturii prin încolțirea semințelor semănate în prima decadă a sa (Germinar sau Germinariu). În aceasta

luna livezile și grădinile sunt curățate, stupii sunt scoși din iarnă „retezându-li-se“ fagurii utilizați mai apoi ca leac în medicina populară. Luna aceasta cuprinde sărbători cu dată fixă și mobilă ce alcătuiesc un străvechi scenariu de început al Anului Agrar.

Dochia

Prima zi a lunii este legată de numele Dochiei, personaj real, născută în cetatea Iliopolei din Liban pe vremea împaratului Traian. Fiind o femeie extraordinar de frumoasă și bogată a trăit în tinerețe o viața aventuroasă. La bătrânețe s-a pocăit, a fost botezată de către episcopul Theodot cu numele creștin Eudochia, retrăgându-se într-o mănăstire după ce și-a împărțit averea celor săraci.

Ca urmare a minunilor săvârșite, biserica creștină o va sanctifica, trecând-o în rândul sfinților sub numele Cuvioasa Muceniță Eudochia, rezervându-i ziua de prăznuire pe 1 martie.

Biserica creștină a suprapus ziua acestei sfinte peste cea de celebrare a noului An Agrar când zeitatea păgână adorată moare și renaște simbolic. Iată motivul pentru care locuitorii spațiului carpato-danubiano-pontic i-au atribuit acesteia și calitățile unei divinități agrare uzurpate ajunsă la vârsta senectuții și a morții... Numele ei grecesc înseamnă Binevoitoarea.

Legende legate de personajul Dochia, ne introduc în lumea satului românesc în care Baba Dochia simbolizează Anul Vechi care va muri odată cu lepădarea celor nouă cojoace din spinare în ziua de 9 martie (ziua echinocțiului de primăvară pe stil vechi), pentru a renaște mai apoi. Peste numai trei luni ea va deveni zeița-fecioară, la solstițiul de vară când lanurile vor da în pârg, denumirea-i fiind Sânziana / Drăgaica iar peste alte trei luni se va transforma în zeița-mumă la echinocțiul de toamnă, numele-i fiind Maica Precesta. În sfârșit, la solstițiul de iarnă și echinocțiul de primăvară ea se va transforma în zeița-babă care va muri în cele din urmă. În opinia etnologului Ion Ghinoiu, în cele 365 de zile ale existenței sale, această zeităte păgână primitivă determina nașterea, maturizarea și moartea altor zeități neolitice grupate între echinocții și solstiții. (Ghinoiu, Ion, *Zile și mituri. Calendarul țăranului român 2000*, Editura Fundației Pro, București, 1999)

Mărțișorul

Ca obiect ritual, mărțișorul era purtat deopotrivă atât de către copii, fete, femei sau în unele locuri chiar de către băieți (în Moldova). El reprezenta funia zilelor, săptămânilor și lunilor anului adunate într-un șnur bicolor care simboliza iarna și vara, fiind făcut cadou în prima zi a lunii martie.

La sfârșitul sec. al XIX-lea, mărțișorul se oferea copiilor de către părinți în ziua de 1 martie înainte de răsăritul soarelui. Pe șnurul bicolor era atârnată o monedă de argint sau aur care apoi se lega de mână, uneori fiind prins în piept sau atârnat de gât.

Credința colectivă era ca purtătorii mărțișorului vor fi apărați de boli și deochi, nu vor fi pârliti de soare vara, vor fi sănătoși, norocoși, bogați, dragăstoși, plăcuți și frumoși în anul respectiv. Potrivit informațiilor culese din diverse locuri ale țării, mărțișorul se confecționa din două fire de lână colorată (albă și neagră sau albă și albastră), fiind dăruit în ziua în care apărea pe cer luna nouă. Era purtat, în funcție de zona etnografică, până la Măcinici, Florii, Paște sau Armindenii, după care era agățat pe ramurile înflorite ale unor pomi fructiferi.

Obiceiul Mărțișorului reprezintă o secvență dintr-un scenariu ritual de înnoire a timpului, după unele tradiții firul lui fiind tors de Baba Dochia în timp ce urca oile la munte, la nașterea timpului calendaristic, primăvara. Present pe întregul areal balcanic, obiceiul a fost atestat la noi în toate zonele etnofolclorice fiind bine conservat.

Din păcate astăzi semnificația primordială și rituală a dispărut, Mărțișorul devenind un obiect artizanal, de multe ori înscriindu-se pe coordonatele esteticii urâtului, pierzându-și în acelasi timp semnificațiile rituale. Este dăruit fetelor și femeilor, la începutul primăverii mai mult ca un cadou, la fel ca și alte sărbători devenind un bun prilej de negoț cu diferite mărfuri ce numai au nicio semnificație legată de obiceiul primordial.

Măcinicii

Ciclul celor 9 sau 12 zile în care Baba Dochia, personaj mitic, urca oile la munte, este dedicat morții și renașterii sezoniere a zeității agrare, comemorată în preajma echinoctiului de primăvară. Ziua de 9 martie apare în calendarul popular drept ziua de Măcinici / Mucenici. Sărbătoarea a fost plasată de cei din vechime la hotarul dintre iarnă și vară, zilele aprige și nestatornice ale Dochiei fiind urmate de zilele călduroase ale Moșilor. În fapt, în această zi s-au suprapus 2 evenimente de înnoire a timpului, respectiv ultima zi a Babei Dochia, când aceasta moare, prefacându-se în stană de piatră și prima zi a Moșilor jertfiți și transformați în cenușă pe rugul funerar (calendarul creștin plasează în aceeași zi comemorarea celor 40/44 de Sfinți Mucenici jertfiți pentru dreapta lor credință întru Hristos).

Ziua debutează cu Focurile de Măcinici, menite să curețe spațiul de forțele malefice ale anului vechi, reprezentat de Dochia. O altă funcție a acestora este cea profilactică, pentru preîntâmpinarea neplăcerilor aduse recoltelor de șerpi și insecte pe timpul verii. De asemenea, acum se efectuează și fertilizarea grădinilor, livezilor și viilor, prin împrăștierea pe pământ a cenușii rezultate din arderea resturilor de peste iarnă. Principala funcție magică a acestor focuri era odinioară aceea de a sprijini soarele pentru a depăși momentul critic al echilibrului creat între lumină și întuneric la momentul echinoctial.

Alimentul ritual, denumit *sfinți, sfințisori, bradoși, măcinici* este preparat din cocă nedospită în zona de sud a țării, fiind fierți și apoi îndulciți cu miere, nucă etc. În Moldova aceștia sunt preparați asemenea cozonacului, având forma de „8“, fiind unși după coacere cu miere, peste care se presară nucă pisată.

Alături de acest aliment ritual există și beția rituală, atestată de tradiția populară, potrivit căreia este bine în această zi să bei 40 sau 44 de pahare de vin în memoria mucenicilor care s-au jertfit pentru dreapta lor credință dar și pentru a avea forță și sănătate pe tot parcursul anului.

În această zi, gospodăriile se sfințesc cu aghiazmă, prin stropire, fiind protejate de asemenea cu cenusa provenită din focurile rituale. Asemenea unui ritual de întâmpinare a noului an, în unele locuri se fac observații și previziuni meteorologice, se află norocul pentru perioada ce urmează prin prepararea turtei de măcinici, se scoate mierea de albine din stupi și se taie primele corzi de viță de vie, ziua fiind extrem de favorabilă și prinderii vrăjilor (Ghinoiu, Ion, *Zile și mituri. Calendarul țaranului român 2000*, Ed. Fundației Pro, București, 1999, p. 59).

În Moldova și Banat, odinioară se bătea pământul în această zi cu maiurile, fiind rostite în cor: „Patruzeci de sfinți voinici, / Dați cu botele-n pământ, / Ca să tune (intre) frigul, / Să iasă căldura“. În Muntenia și Oltenia, copiii strigau „Intră frig și ieși căldură, / Să se facă vreme bună / Pe la noi prin bătătură!“.

Blagoveștenia și Ziua Cucului

Plasată în imediata apropiere a echinoctiului de primăvară și având la bază consemnarea din Evanghelia lui Luca (I, 26-38), Buna Vestire sau Blagoveștenia prăznuită de creștini în ziua de 25 martie este înscrisă în Calendarul popular ca Ziua Cucului.

În creștinismul Răsăritean data de 25 martie s-a generalizat din prima jumătate a sec. al V-lea, odată cu fixarea celebrării Craciunului la 25 decembrie; anterior se pare că era acceptată data de 5 ianuarie. În Spania și Italia Buna Vestire se sărbătorea la 18 decembrie, dată păstrată în riturile galican și mozarab; datele au variat, în Apus, până prin sec. al XI-lea când s-a generalizat și în lumea catolică data de 25 martie. Legenda populară românească consemnează constant momentul când Maria acceptă vestea pe care i-o aduce Arhanghelul Gavriil.

Sfântul Arhanghel Gavriil vestește Fecioarei Maria că va naște de la Duhul Sfânt pe Mântuitorul Iisus Hristos. Îngerul s-a arătat Fecioarei la Nazaret și i s-a închinat, zicând: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine! Binecuvântată ești tu, între femei.“ (Luca 1.28). „Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus“ (Luca 1.31). La întrebarea ei: cum se va întâmpla aceasta, întrucât nu știa de bărbat, Arhanghelul i-a zis: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul Lui Dumnezeu Se va chema.“

În toate satele românești este o sărbătoare care îmbina aspectul creștin cu cel tradițional precum: actele de purificare a spațiului prin tămâierea clădirilor, curților, oamenilor și vitelor sau prin producerea de zgomote de care să se sperie forțele malefice ori prin aprinderea focurilor în grădini și livezi (în Transilvania și Banat), alungarea șerpilor de pe lângă casă, a insectelor și omizilor din livezi precum și scoaterea din lăzi a straielor la aerisit.

Pentru că ne aflăm la începutul unui nou an agricol, fructifer și viticol, fertilitatea pământului este invocată în unele zone precum Transilvania și Banat prin stropitul rădăcinii prunilor cu țuică și amenințarea cu securea a pomilor fructiferi care vor fi tăiați dacă nu rodesc.

În alte zone din țară în această zi nu se pun cloștile crezându-se că din ouăle ouate acum nu ies pui, vacile nu se „gonesc” și nici porumbul nu se seamănă (în Moldova și Bucovina). Mai demult în această zi se afla norocul și se făceau previziuni meteorologice iar femeile strâneau apa provenită din neaua topită pentru a o folosi în practicile de medicină populară. În această zi se sacrifică peștele prin gătirea sa, chiar dacă este perioadă de post, biserica încuviințând acest lucru prin „dezlegarea la pește”.

Cucul, pasărea simbol

Scurgerea neîncetată a timpului prin repetarea anuală a ciclului vieți de la naștere (primul cântat) la moarte (ultimul cântat) reprezintă simbolul suprem al cucului. Niciunei alte păsări poporul nu i-a dedicat atâtea legende, povești, cântece și proverbe. În povestiri, cucul apare antropomorfozat: argat, slugă, haiduc, tâlhar, părinte, soț, iubit etc.

Prin comportamentul său marchează succesiunea a două importante fenomene astronomice, echinocțiul de primăvară și solstițiul de vară: „Și cucul, cum a sosit și i s-a dezlegat limba, îndată începe a cânta, și cântă de la Bunăvestire până la Sânziene sau până la Sânpetru”. Tradiția spune că la Sânziene cucul se îneacă cu orz și, nemaiputând cânta, se prefăce în uliu până în primăvara următoare.

Cucul prevesteste prin cântecul său: venirea primăverii, norocul omului în anul respectiv, iar primul cântat al lui este întâmpinat cu veselie, oamenii se îmbracă cu straie curate, sunt bine hrăniți și cu bani în buzunar, implorând prin cuvinte: avuția, sănătatea, fericirea și norocul. Locul de unde se aude primul cântat al pasării (în spate, în față, în dreapta ori în stânga) sau unde este așezată (pe ramura uscată, pe o movilă, pe o grămadă de gunoi), precum și numărul de repetări ale cântecului său reprezintă semene bune sau rele pentru om: noroc, boală, moarte, căsătorie.

Aceasta pasăre oracol/simbol reprezintă sursa de inspirație melancolică pentru cântecele de dor și jale, iar în creațiile a căror temă este despărțirea a doi frați sau soți amplifică sentimentul înstrăinării și singurătății. Fiind simbolul primăverii, al timpului care curge implacabil, al dragostei pătimase, poporul îi iartă toate faptele de care se face vinovat.

OBICEIURI DE PRIMĂVARĂ CU CARACTER DE PROPITIERE

Lazărul

Atestat și existent în șesul Munteniei și Dobrogea, cu o răspândire probabilă mai largă, acest obicei se aseamănă în reprezentarea personajului cu cel al Caloianului, fiind tot o întruchipare folclorică a unui erou vegetațional.

Referindu-se la funcționalitatea sa, *Ovidiu Bârlea* ajunge la concluzia că „funcția propitiatorie a personajului (deci, și a obiceiului) nu rezidă în provocarea ploii, ci în transformarea lui însuși în vegetație abundentă în urma unei morți violente. (Bârlea, Ovidiu, *Folclorul românesc*, I, București, Editura Minerva, 1981, p.403 – 406)

Originea acestui ritual pare a fi tot de natură traco-elenă, iar la noi, la români, scenariul inițial a evoluat, textul său integrându-se marii categorii a cântecelor de urare și a colindelor. (Bârlea, Ovidiu, *idem, ibidem*)

Practicarea obiceiului s-a modelat cu timpul după cel al colindatului propriu-zis, deosebirea fiind legată de componența cetei – aici sunt numai fete dintre care una se alege mireasă, fapt ce a dus și la denumirea „a umbla cu Lăzărița” sau „cu mireasa”. Cortegiul de fete

intonează un cântec ritual a cărui fabulație este extrem de naivă, povestind cum Lazăr, personajul central, va muri în urma căderii sale din copac în timp ce culege frunze pentru oile sale, prilej pentru a fi bocit și îmbrăcat ritual ca un erou ce are calități deosebite de regenerare.

Din analiza variantelor de text culese din diferite zone ale Munteniei și Dobrogei, reiese clar faptul că originea ceremonialului ar fi într-o formă tracă de cinstire a lui Dionysos, practică de vechii greci la începutul primăverii.

În opinia lui *G. Dem. Teodorescu*, obiceiul ar fi pătruns la noi relativ recent, cam pe la mijlocul secolului al XIX-lea, fiind împrumutat de la sârbi „și numai de vreo 50 de ani a început a se răspândi și printre populațiunea curat românească“.(*Teodorescu, G., Dem., Poezii populare*, p. 203, apud *Ov. Bârlea*, lucr. cit., p. 405)

Cu timpul, ceremonialul a suferit influențele creștine, începutul fiind făcut pornindu-se chiar de la numele eroului. *Lazăr*, cel plecat în pădure să taie frunze pentru oile sale, pentru ca urcându-se într-un copac să cadă, apoi să moară și în final să reînvie, se transformă în versul influențat de creștinism în *Lazăr din Bethany*, cel înviat din morți prin minunea săvârșită de Iisus în drumul său spre cetatea Ierusalimului. Și dacă acest *Lazăr* apare drept erou, îi va fi schimbată și data de celebrare, din perioada de început a Postului Mare (rămasă încă în uz în vestul Munteniei), în sâmbăta dinaintea Floriilor, cunoscută drept Sâmbăta lui Lazăr.

Eficiența rituală s-a redus, în opinia lui *Ov. Bârlea* „în binomul cuvânt rostit – fapt împlinit [...] într-un mod neașteptat, textul a păstrat elementele caracteristice ale ritului ancestral – moartea violentă, scaldă rituală menită a ajuta prosperitatea vegetației, prefacerea eroului în vegetație luxuriantă, alături de bocirea celei destinate a-i fi mireasă, precum și bucuria finală, materializată prin hora colindătoarelor“.(*Bârlea, Ov.*, lucr. cit., p. 406)

Din variantele analizate sub acest aspect, cea dobrogeană păstrează, în opinia aceluiași autor, mai pură prefacerea rituală a eroului, iar însușirile generative ale sale sunt reliefate în textele ce insistă asupra morții sale, care în fapt este o logodnă a celui care a înviat și odată cu el, a întregii naturi:

Lazăr moare de Florii
 Cân' e mare frunza-n vii!
 Mama-l scaldă-n lapte dulce
 Și-l înfașă-n foi de nuci
 Și mi-l pune-n trei copaci
 De-l mănâncă trei gândaci.
 N-a murit, s-a logodit
 Toată ziua stă gătit;
 De la cap pân' la picioare
 Crește floare lângă floare
 (*Folclor din Dobrogea*, p. 172, apud *Ov. Bârlea*, lucr. cit., p. 404-405)

În variantele muntenești apare și motivul miresei moarte menită eroului, pentru ca ritualul să se termine cu bocirea acestuia de către surorile sale și în special de către logodnică, pentru ca în etapa următoare să aflăm despre învierea și prefacerea sa în flori. Acest moment crucial era odinioară marcat de către fetele din ceata de colindătoare, printr-o horă veselă interpretată vocal pe următorul text:

Cine joacă Lăzărică?
 Tot Iana și cu Stoiana
 Dar cu ce-i îmbrăcățică?
 Cu rochița picățică,
 Cu pestelca boghețică,
 Cu păr galben despletitu
 Și cu cârpile-nvelitu
 Și salbă de nouă lei
 Și bătută-n zece lei

(*Folclor din Dobrogea*, p. 173, apud Ov Bîrlea, lucr. cit., p. 404-405)

Lazăr în comuna Șoldanu, Ilfov (Fotografie realizată de Nicolae Rădulescu în aprilie 1969, aflată în Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor cu numărul 43173)

Lazărul – structură melodică înrudită cu colindul

Eliberat de sub tutela magicului, odată cu emanciparea concepției despre mediul înconjurător, obiceiul cu același nume a rămas doar ca un prilej de urare pentru o recoltă bună peste an, fiind plasat calendaristic aproape de începutul anului nou agrar, și/sau de distracție.

În cadrul cântecului ritual, unui vers de obicei octosilabic i se adaugă un refren trisilabic („Lazăre“), structura sa celulară fiind constituită pe un ritm de *anapest*.

Configurația sonoră a refrenului este de obicei descendentă, cadențând pe sunetul fundamental al structurii.

Structura sonoră pe care evoluează acest cântec ritual augural cuprinde tipuri sonore înrudite:

1) structură sonoră având în componență 5-6 sunete organizate într-o *pentac* cu substrat tetratonic și cu 3m.

Ex. 1

(Oprea, Gheorghe, *Sisteme sonore în folclorul românesc*, București, Editura Muzicală, 1998, p.120)

Giuoco ♩ = 208 *f*, 01, 246

Ex. 2

(Fig. 8726 b Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor)

2) structură sonoră organizată într-o *hexacordie* cu 3M și finală pe treapta 2

Ex. 3

(Fig. 1012 c Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor)

La = zăr ma = re mi-a-n=flo-ri-tu La=ză = re Plca=că La = zăr la pă = du=rc La= ză = re

3) *structură heptacordică* provenită din extensia celei hexacordice – eolian cu finala pe treapta 2

Ex. 4

(Fig. 174 a Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor)

La =zăr ver =dc s-a fă = cu = tu La=ză= re La = zăr ma = re de flo-rii La= ză= re

Varianta originală din județul Tulcea aduce nou față de cea precedentă îmbinarea *structurii heptacordice* cu *recitativul recto-tono* plasat la sfârșit.

Același *recitativ recto-tono*, îmbinat de această dată cu un *tricord*, cadențând pe treapta 2 întâlnim în varinata de „Lazăr sârbesc“, cântat în comuna Plătărești, Ilfov.

Ex. 5

(Fig. 7887 a Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor)

la do lin iai voi nik na ko ne tă Ko ne, Ko ne la pi toi se de ti gu toi se de
Ri nice to zgu dă zgir din dă nu dă Me ne li kei Pre ie li kei

Varianta sârbească găsită la Bujanovca îmbină același *recitativ recto-tono* cu o *bicordie*, cadențând pe treapta 1 sau pe treapta 2.

Ex. 6

(Vasići, Olivera / Dimitrije, Golemoviçi – *Narodne pesme i igre n okolini Bujanovka*, Etnografski Institut Sobske Akademijè nauca i umnosti Posebna izdanja, knj. 21, Beograd, 1980 p. 69, ex. 31)

Кум чашу пи-је, бога моли, а - мин, а - мин.

Кум чашу пије, бога моли.
Стари сват чашу пије, бога моли.
Сви сватови чашу пију, бога моле.

Ex.7

Vasići, Olivera / Dimitrije, Golemoviçi – *Narodne pesme i igre n okolini Bujanovka*, Etnogravski Institut Sobske Akademijè nauca i umnosti Posebna izdanja, kuj. 21, Beograd, 1980, p. 177

Varianta macedoneană originală din Gramatikova se înscrie într-o *structură tritonice* SI-SOL-MI cu pien, interpretarea sa făcându-se pe două voci, cea de-a doua (isonul) fiind constant cântată pe treapta 6.

Ex. 8

(Fig. 4388 c Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor)

La o analiză mai atentă se observă în exemplele înregistrate în arealul românesc existența unui singur tip melodic cu variante.

Diferențele apar după cum urmează:

- La refren valorile sunt diminuate sub aspect sonor, același exemplu menționat mai sus este doar o extensie în registrul grav prin folosirea secunde LA-SOL. Acest tip de amplificare melodică determină ambiguitatea funcțională prin bipolaritatea de 2M aflată la baza structurii sonore

- În exemplele cântate în zona balcanică se observă o desfășurare melodică pe structuri bicordice, tricordice, tritonice îmbinate cu recitativul recto-tono.

- Din punct de vedere arhitectural, din analizele efectuate asupra întregului material sonor existent pentru această categorie folclorică, am întâlnit următoarele combinații:

A Rf.

A Rf. Av. Rf.

A Rf. B Rf.

A recitativ recto-tono

FLORIILE

Având rădăcini în vechea lume romană, sărbătoarea era închinată zeiței Flora, protectoarea vegetației ce începe să renască primăvara.

Sărbătoarea creștină din duminica ce precede Paștele a căpătat denumirea de *Florii* și prăznuiește Intrarea Domnului în Ierusalim.

Vechii semnificații de reînviere a naturii i s-au adăugat altele noi legate de cultul strămoșilor manifestate prin pomeni, curățirea mormintelor, înfigerea în morminte a ramurilor de salcie, invocarea spiritelor morților prin acte de divinație, etc.

Ramurile verzi de salcie (substitutede românești ale ramurilor de finic cu care a fost întâmpinat Mântuitorul în Ierusalim) simbolizează fertilitatea vegetațională de primăvară. Acestea sunt duse la biserică în dimineața zilei de Florii, sunt sfințite după care sunt puse în casă

la icoane, uși, ferestre sau sunt păstrate pentru a trata bolile de-a lungul anului, oamenii se încing la mijloc cu ele și uneori sunt folosite la vrăji și descântece.

În unele zone din țară mărtisorul făcut cadou la 1 martie se agață într-un pom înflorit pentru ca recolta de fructe din acel an să fie păzită de dăunători și boli specifice pomilor fructiferi.

Sărbătoarea este prăznuită diferențiat în toate zonele etnofolclorice din țară.

Pe alocuri, în Transilvania în această zi se colindă, melodia simplă narând Patimile Mântuitorului sub forma unei Pricesne.

SĂPTĂMÂNA MARE

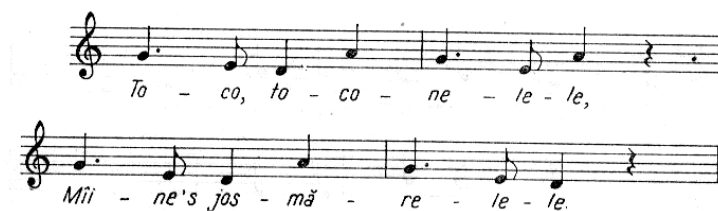
Ultima săptămână din Postul Mare al Paștelui, cuprinde o serie de practici cu semnificații deosebite.

Dacă în primele trei zile ale acesteia se fac încă pregătiri în gospodării în sensul curățării și văruirii gospodăriei și anexelor acesteia, începând cu ziua de joi (Joia Mare) se intră deja într-un fel în atmosfera Paștelui.

Ospețele funerare

În nopțile de Joia Mare (Joimari) sau de Paște în cimitirele creștine din toată țara oamenii aduc ofrande sub forma colacilor, mâncărurilor gătite, băuturii și lumânărilor, spiritelor celor morți, asezându-le pe mesele special puse în cimitire sau direct pe pământ lângă mormintele familiei. După ce ofrandele sunt binecuvântate și sfințite de către preot urmează ospățul propriu-zis la care participă toată suflerea satului, indiferent de puterea economică a familiilor respective. La încheierea ospățului respectiv oamenii sărmani din colectivitate primesc ofrande alimentare bogate.

În zona de sud-est a țării în dimineața zilei de Joimari, copiii merg la fiecare mormânt, aprind câte o lumânare și bat într-o toacă de mici dimensiuni cântând un cântec ritual denumit *Toconecele*.

Preluate din Gh. Oprea / L. Agapie – *Folclor muzical românesc*

Cântecul anunță într-un fel apropiata sfârșire a Postului Mare, terminarea restricțiilor alimentare iar această zi este ultima în care se mai pot mânca urzici. Copiii ce practică acest ritual primesc drept ofrandă câteva ouă pe care le vor înroși de Paște.

Structura acestui cântec ritual este extrem de simplă demonstrând vechimea sa.

Scara pe care evoluează este o tetratonie (la-sol-mi-re) pe o structură ritmică giusto silabică de tip epitrit 2.

Forma arhitectonică este motivică.

Joimărița

Personaj legat tot de cultul morților și Joia Mare. Este întruchiparea unei zeități a morții care supraveghează focurile de Joimari. Are o înfățișare îngrozitoare cu un cap uriaș, păr lung și despletit, dinți lați și gura căscată, o babă, zmeoaică, o stafie sau un duh necurat ori un animal respingător. Potrivit mentalului colectiv, Joimărița locuiește în pădurile virgine din creierii munților înalți. Supraveghetore a cultului strămoșilor.

Joimărița vizează focurile aprinse în Joia Mare pentru fiecare mort în parte pe podeaua de lut a casei, în curtea acesteia sau lângă mormânt în cimitir sau lângă biserică pentru toți morții.

Dintr-un personaj legat de cultul incinerării morților, specific populației autohtone, anterioară creștinismului care aduce înhumarea morților, treptat Joimărița se transformă într-un personaj justițiar, temut, care controlează și pedepsește fetele și femeile leneșe, în special pe cele care nu termină până la ziua ei torsul cânepii, lânii sau inului ori confecționarea pieselor de port care vor fi dăruite bărbaților și copiilor în ziua de Paște.

Neiertatoare, Joimărița folosește drept pedeapsă mijloace cumplite de tortură precum arderea mâinilor, incendierea cânepii, călților și fuioarelor netoarse, uneori pedepsind și pe flăcării care nu repară până la ziua ei gardurile ori nu au îngrijit cum trebuie vitele peste iarnă.

În spiritualitatea tradițională românească acest personaj apare des în tot felul de credințe, legende, superstiții, povești și zicale, zonele etnofolclorice vizate fiind: Banatul, Oltenia, Muntenia, Moldova și sudul Transilvaniei.

Vinerea Mare

Ultima vineri din Postul Paștelui, ziua în care Mântuitorul a fost răstignit poartă denumiri diferite la români. În unele zone se numește Vinerea Paștelui, în altele Vinerea Seacă și/sau Vinerea Patimilor. În această zi sfântă, ținută pe tot cuprinsul țării, credincioșii se roagă și priveghează trupul Domnului simbolizat de Aerul scos din Sfântul Altar în mijlocul bisericii, fac băi purificatoare, țin post negru și respectă severele interdicții de muncă privind torsul, țesutul ori cusutul. Postul negru este ținut pentru sănătate, în special pentru „secarea” gușii și a bolilor de piele.

PAȘTELE

Cuvantul deriva din ebraicul *pesah* (*trecere*), moștenit de evrei de la egipteni. La evrei *Paseha* (Paști sau sărbătoarea azimilor) semnifică trecerea de la robie la libertate sărbătorită la data de *14 Nisan* ce coincide cu prima lună plină după echinocțiul de primăvară. În limba română Paști (acceptat și ca Paște) derivă din forma bizantino – latină *Pastihae* a cuvântului de origine evreiască *Pesah*.

Semnificația la creștini a sărbătorii este trecerea de la moarte la viața veșnică.

Din punct de vedere etnologic, Paștele se încadrează perfect în ritualul preistoric de renaștere simbolică a timpului și spațiului prin jertfa divinității adorate substituită de o efigie (statuie, steag, totem, mască), om (fecioară, prizonier, conducător, oștean), animal (berbec, țap, miel, cal, taur), pasăre/ou de pasăre, arbore, plantă alimentară. Moartea și renașterea divinității adorate de precreștini au fost disociate de creștini care au fixat nașterea Domnului în perioada solstițiului de iarnă (la Crăciun) și moartea la echinocțiul de primăvară în raport cu fazele lunii (Paștele). În opinia etnologilor diferența esențială între creștinism și alte dogme religioase constă în faptul că jertfa prin substituție a zeului precreștin a fost înlocuită cu jertfa Domnului Iisus, săvârșită o singură dată pe Golgota, în numele întregii omeniri și reactualizată ritual în fiecare an de credincioși. (Ghinoiu, Ion, *Zile și mituri. calendarul țaranului român, 2000*, București, Editura Fundației PRO, 1999)

În timpul Postului Mare și în special în perioada Săptămânii Mari a Postului timpul se degradează continuu, mormintele se deschid în ziua de Joimari iar Iisus este trădat, batjocorit, umilit și în cele din urmă răstignit. După cele trei zile de haos și întuneric când omenirea rămâne fără protecția divină urmează miracolul Invierii Domnului în noaptea de Paști urmată de actele de purificare din Săptămâna Luminată când echilibrul și armonia sunt readuse. La fel ca și în cazul celorlalte scenarii rituale de reînnoire temporală și la Paști se fac sacrificii rituale violente (tăiatul mielului, în unele zone a purcelului, ciocnirea rituală sau moartea violentă a oului), se prepară hrana rituală, se aprinde ritual lumina la miezul nopții, se crede ca mormintele și cerurile se deschid, că animalele vorbesc și comorile ard.

Ținând tot de tradiții trebuie să le menționăm pe cele legate de oul pascal și apoi un obicei preluat de românii transilvăneni de la etnicii germani și maghiari și anume acela legat de stropitul fetelor de măritat în prima zi de Paști. Acest ritual și-a pierdut din sacralitatea sa în timp devenind un bun prilej de distracție pentru tinerii din sat. Flăcăii frumos îmbrăcați se duc și colindă pe la casele fetelor de măritat și după ce aseamnă fata cu o floare frumoasă ce trebuie udată și îngrijită, o stropesc cu parfum (în vechime cu apă neînceptă). În schimbul acestui act ritual ce cuprinde și urarea că fata respectivă să fie frumoasă și dragăstoasă pe tot parcursul anului, băieții primesc prăjituri de casă, pregătite de fete și vin.

Oul de Paște

Oul reprezintă substitutul divinității primordiale, fiind gătit și înfrumusețat prin încondeiere sau vopsire în Săptămâna Mare, apoi jertfit și mâncat ritual în ziua de Paște.

Din cercetările privitoare la originile colorării oului a fost atestată cu multe secole înainte de Hristos această practică. Spre exemplu la vechii perși era obiceiul de a se dăru primăvara, la Anul Nou, ouă colorate diferit iar tinerii romani își trimiteau ouă vopsite în roșu la sărbătoarea lui Ianus. În general în lumea antică se obișnuia ca ouăle oferite cadou în perioadele de înnoire sezonieră (primăvara), să fie colorate, acest obicei având la baza concepțiile cosmogonice care comparau universul cu un ou ce generează viața. În acest sens menționăm credința chinezilor potrivit căreia Cerul și Pământul formează un ou uriaș de pasăre.

Această imagine arhetipală a fost preluată și de creștini la care oul colorat și împodobit reprezintă simbolul Mântuitorului ce părăsește mormântul întorcându-se la viață, precum puiul de găină ce iese din găoacea sa.

Inițial ouale erau vopsite cu plante în galben ce simboliza soarele de pe bolta cerească și în roșu ce simboliza culoarea discului solar la răsărit și apus.

Ulterior, acestea au fost decorate cu chipul Mântuitorului, figuri de îngeri, motive astrale, fitomorfe, zoomorfe și antropomorfe.

La romani, înroșitul și încondeiatul ouălor de Paște reprezintă un meștesug ce s-a dezvoltat, perfecționat și rafinat în timp. Pentru că rolul de substitut ritual al personajului sacru să fie cât mai bine ilustrat și păstrat, oul este ales la Miezul Păresimilor, în ziua de miercuri din mijlocul Postului Mare, este colorat și încondeiat în Săptămâna Mare, pentru a fi ucis violent prin ciocnire în cap în ziua de Paști și mâncat sacramental în aceeași zi.

Există o terminologie zonală variată pentru încondeiatul oului de Paște precum: ouă închistrite, împistrite, picărate, pictate, împuiate sau oua necăjite, ouă muncite. termene ce se referă la gatul și complicatul proces de încondeiere.

De asemenea există o serie de credințe și obiceiuri legate de cojile de ouă care pot aduce frumusețea și sănătatea oamenilor, dacă sunt puse în apa cu care se spală pe față în dimineața de Paște, apoi pot determina belșugul și bogăția în roade dacă sunt aruncate pe pământ ori pot ține familia legată dacă primul ou mâncat sacramental în ziua de Paște este jertfit de capul familiei, curățat și împărțit între membrii acesteia pentru a nu se despărți niciodată (în Transilvania).

Ciocnitul oului de Paște

Acesta este un act ritual pe care credincioșii îl așteaptă cu nerăbdare după slujba de Înviere în noapte de Paști, fiind permis până la Ispas (Înățtare) în special duminica și la Sângiorz (Sf. Gheorghe). Sacrificiul oului este săvârșit de cei doi officianți ai cultului creștin după reguli precise. În general persoana mai în vârstă, în special bărbatul, lovește violent capul oului ținut în mână de partener în timp ce pronunță formula cunoscută „Hristos a Înviat!“, la care se raspunde cu „Adevarat a Înviat!“. Oul a cărui coajă s-a crăpat este oferit în dar de cel care l-a spart sau este mâncat sacramental de persoanele care l-au sacrificat. Deși regulile ciocnitului ouălor variază de la o zonă etnofolclorică la alta, respectarea lor este obligatorie.

În afara tradițiilor legate de oul de Paște menționate mai sus, în unele zone cojile de ouă sunt aruncate într-o apă curgătoare pentru a da de veste Blajinilor („popor“ tăcut alcătuit din sufletele celor dispăruți) că a sosit Paștele.

SÂNGIORZUL (SF. GHEORGHE)

Privită din punct de vedere etnologic, ziua de Sângiorz avea în vechime o zeitate, la origini indo-europeana, protectoare a cailor și vegetației, vitelor cu lapte și holdelor semănate, identificat la noi cu Cavalerul Trac. Este socotită a fi o zeitate relativ tânără, hipomorfă, purtată în spate de un cal. Celebrarea sa este considerată a fi începutul anului pastoral.

În momentul apariției creștinismului, peste celebrarea acestei zeități păgâne a fost suprapusă prăznuirea Marelui Mucenic Gheorghe. Calendarul popular îl numeste Sângiorz în Transilvania, Banat și Sf. Gheorghe în Moldova, Muntenia și Oltenia. Este o sărbătoare pastorală, acest personaj mitic împărțind alături de Sâmedru (Sf. Dumitru, prăznuit în data de 26 octombrie) anul pastoral în două. "Porțile" anului le deschide Sângiorzul permițând turmelor de oi să suie la munte pentru a fi ferite de arșița verii iar Sâmedru le închide, atunci când aceste turme coboară de la munte pentru a iarna în strunga de acasă. Sângiorzul este cel care înverzește codrul pregătindu-l pentru vara și anotimpul călduros iar opusul său, Sâmedru, îl desfrunzește pregătindu-l pentru iarnă și anotimpul friguros.

În mentalul colectiv a rămas ideea potrivit căreia între cei doi sfinți ar fi un rămășag pe viață și pe moarte : dacă copacii sunt neînfrunziți la data de 23 aprilie, Sâmedru îl omoară pe Sângiorz și invers, dacă arborii sunt înfrunziți în data de 26 octombrie.

Dacă în trecut această sărbătoare era cinstită cu mult fast timp de trei zile, astăzi, doar cu totul izolat, mai păstrează farmecul ei de altădată. Cele mai multe obiceiuri legate de această zi au fost abandonate pe parcursul timpului dar importanța sărbătorii în spiritualitatea tradițională ne obligă să amintim câteva dintre practicile și obiceiurile de odinioară. Astfel în ajunul zilei de 23 aprilie oamenii pregăteau cu grijă brazde verzi, tăiate sub formă pătrată. În acestea înfingeau ramuri verzi de salcie înmugurită și flori galbene de primăvară cunoscute, în Bucovina, sub numele de *calce*. În noaptea sau dimineața zilei de Sângiorz capul familiei, întotdeauna un bărbat, așeză brazdele, astfel împodobite, „de strajă“ la stâlpii porților și ai caselor, la ferestrele și ușile caselor și grajdurilor, în grădini și pe mormintele din cimitire. Credința colectivității era ca astfel oamenii, vitele și semănăturile puteau fi protejate de forțele malefice, ce deveneau extrem de active în acest moment de început a anului pastoral. Măsurile de protecție se luau mai ales împotriva strigoilor și strigoaicelor care, conform tradiției, furau *mana* vitelor cu lapte. Tot împotriva strigoilor se obișnuia a se pune lângă poarta casei ai la intrarea în grajd o grapă, asezată cu dinții în sus și cu un brăcinar de fecior cast petrecut printre aceștia.

În Bucovina, brazdele și ramurile verzi erau păstrate peste an pentru a fi folosite drept leacuri împotriva frigurilor sau pentru a fi amestecate în hrana animalelor ori în cuibarele cloștilor pentru a avea pui cât mai mulți și pentru a le feri de boli și ulii.

O altă practică care se săvârșea acum era împodobirea donițelor de muls vacile cu multă verdeață și flori de primăvară. Donițele, pline cu apă și astfel „gătite“, se puneau în tinda casei, după ușa de la intrare. În dimineața zilei de Sângiorz, apa și verdeața tocată erau turnate în hrana animalelor, crezându-se că, astfel, va spori laptele vitelor și că vor fi protejate de toate relele. Întrucât Sângiorzul era considerat a fi Cap Mare de Primăvară – moment important în derularea timpului calendaristic – în preziua sărbătorii dar și pe parcursul celor trei zile în care era celebrat, erau îndeplinite numeroase ritualuri de aflare a ursitei și a norocului. Astfel fetele de măritat credeau că își pot vedea ursitul dacă priveau, în noaptea Sângiorzului, într-o cofă plină cu apă.

În această zi fetele mai obișnuiau să semene usturoi, pe care-l păstrau până în anul viitor. Mâncînd usturoiul semănat cu un an înainte, ele credeau ca vor fi înzestrate cu toate virtuțile și că se vor căsători în cel mai scurt timp.

Pentru a nu rămâne mai prejos decât fetele, flăcăii, căutau în dimineața zilei de 23 aprilie, iarba fiarelor, planta miraculoasă ce putea să sfărâme lacătele și lanțurile sau putea să le confere lor, flăcăilor, proprietăți miraculoase. În ajunul sărbătorii, tinerii mergeau într-o dumbravă din pădurea localității în care locuiau, ducând cu ei câte o cofă cu apa neîncepută. Fiecare tânăr își ascundea vasul într-un loc doar de el știut rostind numele fetei ce-i era dragă. Apoi, până la ivirea zorilor se prindeau cu toții în horă, spuneau cimilituri sau cântau din fluier. La răsăritul soarelui

fiecare privea în cofa cu apă. Dacă în vas se afla un fir de iarba, credeau că se vor căsători cu fata iubită și că vor trai împreună până la adânci bătrânețe. Dacă în apă se afla o floare uscată sau veștedă, era semn că tânărul nu se va însura în acel an, iar dacă găseau pământ, se credea că feciorul va muri în curând. Nimeni nu avea voie să doarmă în această zi deoarece se credea că acel care încalcă interdicția avea să fie somnoros întregul an.

În strânsă dependență cu faptul că Sângiorzul deschidea anul pastoral, în ajunul sau în dimineața acestei zile se aprindeau focuri vii, fie în vatra casei, prin frecarea a două bucăți uscate de lemn, fie în ogradă, prin învârtirea energetică a unui fuscel de lemn introdus într-o gaură practică în blana ușii de la grajd, fie într-un loc dinaintea stabilit situat în vatra satului. În cazul focurilor aprinse în ograda sau în vatra satului, tinerii obișnuiau a sări peste foc sau prin fum crezând că, în felul acesta se purifică și se apară de orice posibile influențe nefaste.

În Maramureș, în această zi era sărbătorit primul om harnic ce a ieșit la arat. Purtat pe plugul împodobit cu ramuri verzi și flori până la o apă curgătoare unde era aruncat de ceilalți săteni, pentru ca în anul respectiv să fie sănătos, viguros și frumos, ferit de boli și urât, tradiție ce se mai păstrează pe alocuri și astăzi.

Dintre toate obiceiurile de Sângiorz mai sus enumerate, în comunitățile satești contemporane se mai păstrează obiceiul împodobirii stâlpilor de la poartă cu ramuri verzi de salcie înmugurită și flori galbene de *calce*, înfipte în brazde înverzite precum și al sărbătoririi primului om harnic ce a ieșit la arat în acel an. Înțelesurile străvechi ale acestor practici numai sunt cunoscute, ritualitatea lor pierzându-se în timp.

ARMINDEN (1 MAI)

Etnologii consideră această zi de 1 mai drept o zi de celebrare a unui zeu ancestral al vegetației, protector al vitelor, cailor, holdelor semănate, viilor și livezilor. Era considerată local o sărbătoare ce delimita începutul de vară și limita calendaristică până când putea fi semănat porumbul. Denumirea de Arminden pentru această zi este dată în Transilvania, Banat, Bucovina și Moldova.

Specifice acestei zile sunt: împodobirea cu ramura verde a stâlpilor porților și caselor, a intrărilor în adăposturile pentru vite și anexelor gospodărești pentru protecția oamenilor și animalelor de forțele malefice, împlântarea în mijlocul satului, la stâna de oi, în țarină, între hotare a unui stâlp înalt împodobit cu ramuri verzi în vârf sau a unui arbore întreg curățat de crengi până spre vârf și împodobit cu flori și spice de grâu. Tot în această zi se organizează petreceri câmpenești, la iarbă verde, în vii și livezi unde se mănâncă ritualic carne de miel friptă și se bea tot ritualic vin roșu amestecat cu pelin, pentru schimbarea sângelui și apărarea oamenilor și a vitelor de boli. În vechime boala care mistuia era ciuma și de aceea s-a pastrat într-o strigătură amintirea acestor timpuri apuse: „Frunză verde de pelin,/ Iată-ne la Armindeni,/ Beau mesenii și mănâncă,/ Și de ciumă nu li-e frică!“. Se mai obișnuia de Armindeni ca oamenii să se rostogolească (tăvălească) prin iarbă, să se spele pe mâini și pe față cu rouă, să strige numele strigoilor pentru a nu fura *mana* vitelor cu lapte și a holdelor semănate, purtarea pelinului la pălărie, în sân ori în buzunare în mod apotropaic, împodobirea ferestrelor și a icoanelor cu ramuri verzi de pelin și semănarea primelor cuiburi de fasole și castraveți.

Obiceiul prinderii ramurii verzi sau împlântării Pomului de Mai a fost amestecat cu tradiția inspirată de episodul Noului Testament al omorării copiilor din porunca lui Irod. Legenda povestește cum după ce o zi întreagă ar fi taiat capetele copiilor, mergând din casă în casă, ar fi pus seara, ca semn, o ramură verde la locuința la care ajunsese. În timpul nopții însă oamenii au pus ramuri verzi la toate casele, înșelând în acest fel pe sângeirosul Irod și salvând în acest fel pe pruncul Iisus.

CONSTANDINU PUILOR

Este o sărbătoare de primăvară celebrată în sudul României în ziua Sfinților Constantin și Elena (21 mai).

Considerată în zona geografică amintită mai sus limita calendaristică pentru semănatul porumbului, ovăzului și meiului, sărbătoarea este dedicată păsărilor de pădure, numindu-se din acest motiv și *Constantin Graur* sau *Constantinu Puilor*. După ce Vlasie le-a dezlegat glasul, după ce s-au logodit și și-au construit cuiburi la Dragobete, păsările de pădure încep să-și învețe puii să zboare.

Pentru a preîntâmpina distrugerile holdelor de grâne și a viilor de către păsările cerului, mulți agricultori și podgoreni în vechime nu lucrau în această zi dedicată păsărilor.

BIBLIOGRAFIE

Antologii

Golemović, Dimitrije, O., *Narodna muzika Podvinja*, „*Drugari*”, Sarajevo, 1987

Golemović, Dimitrije, O., *Narodna muzika uzičkog Kraja*, *Srpska akademija nauka i umetnosti*, Etnografski Institut Posebna Izdanja, Kuj 30, Sv 2, Beograd, 1990

Kanciulev, Ivan, *Narodni pesni ot Severotzocina Bulgaria*, II, Sofia, 1962Katzarova, Rajna, *Hora i igri ot Severozapadna Bulgaria – Komplexnancina expeditia v Severozapadna Bulgaria*, prez. 1956 god., Sofia, 1958Katzarova, Rajna, *Kukuduva Narodni Hora, igri v Strangea v Komplexn Pancina Stangeanska Expeditia*, prez. 1955 god., Sofia, 1957

Kauffmann, Nikolaj / Todor, Todoroff, *Narodni pesni ot Iugozapadna Bulgaria*, Pirinski Kraj, I, Sofia Katzarova, Rajna, *Kukuduva Narodni Hora, igri v Strangea v Komplexn Pancina Stangeanska Expeditia*, prez. 1955 god., Sofia, 1957

Kauffmann, Nikolaj / Todor, Todoroff, *Narodni pesni ot Iugozapadna Bulgaria*, Pirinski Kraj, I, Sofia, 1967

Vasići, Olivera / Dimitrije, Golemoviçi – *Narodne pesme i igre n okolini Bujanovka*, Etnografski Institut Sobske Akademijè nauca i umtnosti Posebna izdanja, kuj. 21, Beograd, 1980

Vasiljević, Miodrag, A., *Jugoslavenski musički folklor*, I – *Narodne melodije kojć se pevajn na Kosmetn*, Prosveta, Beograd, 1950

Vasiljević, Miodrag, A., *Narodne melodije Leskovačkog Krajna*, Srpska Akademijà nauca I umetnoski, Posebna izdanja, kuj. CCCXXX, Musikologski Institut, kuj. 11, Beograd, 1960

Bibliografie selectivă

Bârlea, Ovidiu, *Folclorul românesc*, I, București, Editura Minerva, 1981

Ghinoiu, Ion, *Zile și mituri. Calendarul țăranului român, 2000*, București, Editura Fundației PRO, 1999

Oprea, Gheorghe, *Sisteme sonore în folclorul românesc*, București, Editura Muzicală, 1998

Simion Florea, Marian, *Obiceiurile la români*, București, Editura Grai și Suflet – Cultura Națională, 1995